

De Heer Fr. Timmermans
Gemachtigd Ambtenaar
Eerste Attaché dd.
Ministerie van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest
B.R.O.H. – Directie Stedenbouw
CCN-Vooruitgangstraat 80-bus 1
1035 Brussel

U/ref. : 04/PFU/224102 (DS)
MVH2013-0484/03/2009-003PU (DML)
O/ref. : GM/Bxl2.292/s.462
Bijlage : 1 dossier

Brussel,

Mijnheer de Gemachtigde Ambtenaar,

Betreft : BRUSSEL (Laken). Onze-Lieve-Vrouw-Voorplein. Kerkhof van Laken. Restauratie van de graf galerijen. Aanvraag unieke vergunning. Eensluitend advies KCML.
Dossier behandeld door S. De Bruycker (DS) en M. Vanhaelen (DML).

In antwoord op uw brief van 13 augustus 2008, ontvangen op 17 augustus, hebben wij de eer u te melden dat onze Commissie tijdens haar vergadering van 9 september 2009 over hoger vermelde aanvraag een gunstig advies onder voorbehoud heeft uitgebracht.

De aanvraag betreft de restauratie van de graf galerijen van het kerkhof van Laken met inbegrip van de individuele grafmonumenten. Op 5 april 2006 bracht de Commissie reeds een eensluitend advies uit over dit project waarbij ze echter vroeg het luik m.b.t. de restauratie van de individuele grafmonumenten uit de vergunning te lichten aangezien dit nog onvoldoende uitgewerkt was. De unieke vergunning werd afgeleverd op 23/05/2006 maar gaf geen aanleiding tot het uitvoeren van de werken. De nieuwe aanvraag die vandaag voorligt betreft in grote lijnen hetzelfde dossier als datgene dat in 2006 door de KCML werd onderzocht. Het werd ondertussen echter vervolledigd, in het bijzonder voor wat de individuele monumenten betreft. Bovendien wordt in de huidige aanvraag een antwoord geformuleerd op het merendeel van de bemerkingen die de Commissie in haar eensluitend advies formuleerde m.b.t. de restauratie van de galerijen.

Algemeen genomen is het dossier van hoge kwaliteit en goed gedocumenteerd. Rekening houdend met haar vorige eensluitend advies en met de elementen die aan het dossier toegevoegd werden, brengt de KCML dan ook een gunstig advies uit over het geheel van de aanvraag onder voorbehoud van een aantal bemerkingen die hieronder gespecificeerd worden. Vooral wat de individuele grafmonumenten betreft, dient een aantal aspecten nog nader gepreciseerd te worden. Algemeen genomen, en voor dit laatste aspect in het bijzonder, vraagt de KCML de DML deze werf van nabij op te volgen. Daarenboven moedigt ze de bouwheer bovendien aan zo snel als mogelijk met de werken van start te gaan, om een einde te stellen aan de verdere aftakeling van de galerijen en te vermijden dat andere monumenten zouden instorten of verloren gaan.

De KCML koppelt haar gunstig eensluitend advies aan volgende bemerkingen:

- *Algemeen genomen moet nog bijkomend onderzoek en proefuitvoeringen uitgevoerd worden van de diverse restauratiebehandelingen die worden voorgesteld* (bijvoorbeeld inzake kleur en afwerkingslagen). *De resultaten hiervan moeten systematisch en op voorhand aan de DML worden voorgelegd.* De voorstellen die in het lastenboek geformuleerd worden zullen op basis van die testen geverifieerd en eventueel bijgestuurd worden (zo lijkt het reinigen met stoom van elementen uit porselein of biscuit niet aangewezen).

- Bortiermonument:

. De KCML aanvaardt de verplaatsing naar het restauratieatelier van het Bortiermonument aangezien dat onvermijdelijk blijkt om het beeldhouwwerk volgens de regels van de kunst te kunnen restaureren. Ze meent in dit verband dat de suggestie om het oorspronkelijk beeld te vervangen door een kopie in situ pertinent is, aangezien het binnenklimaat van de graf galerijen geen garantie kan bieden op een goede, conservering van het oorspronkelijke marmeren beeld. Ze vraagt echter het onderzoek op dit punt verder te zetten: waar zal het oorspronkelijke beeld gewaard worden? Kan hier een link worden gelegd met de oorspronkelijke plaats waar het beeld zich bevond (oude kerk van Laken)?

. De wijze waarop het oorspronkelijke beeld geconsolideerd zal worden moet herzien worden op basis van proeven die ter goedkeuring aan de DML moeten worden voorgelegd. Uit onderzoek van het KIK blijkt de voorgestelde methode (combinatie van ethylsilicaat en Paraloid B72) immers niet geschikt.

- Voor wat het toekomstig beheer van de concessies betreft, werden geen nieuwe voorstellen geformuleerd. De Commissie vraagt de Stad Brussel dit aspect verder te bestuderen. Hierbij dient rekening te worden gehouden met het feit dat een aantal historisch belangrijke personen hier begraven zijn. Hoe zal men hier in de toekomst mee omgaan? Dit punt dient verder gedocumenteerd te worden. Een verdere inventarisatie en documentatie van deze personages dringt zich in elk geval op.

Men stelt voor de te vervangen grafplaten uit te voeren in koper. De KCML onderschrijft die materiaalkeuze niet aangezien dit materiaal vandaag slechts zeer uitzonderlijk voorkomt (met name voor welgeteld 1 graf!). Ze meent dan ook dat koperplaten de uitzondering moeten blijven en vraagt de nieuwe platen uit te voeren in steen. Een staal van de nieuwe platen zal op voorhand ter goedkeuring aan de DML worden voorgelegd.

Met de meeste hoogachting,

G. MEYFROOTS
Adjunct-secretaris

G. VANDERHULST
Wvd. Voorzitter

kopie : B.R.O.H. - D.M.L. (Mevr. M. Vanhaelen)